

DOI: 10.32782/2786-9156.107.3.217-226
УДК 343.98 (477)

Гусєва В. О., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики та судової експертології ННІ 1 Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, Україна)

e-mail: v.guseva989@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-1573>

Попов В. Ю., кандидат юридичних наук, докторант Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України (м. Харків, Україна)

e-mail: v.iu.popov@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-9020-9448>

КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВТРУЧАННЯМ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті відображено розроблену авторами криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади. Аргументовано, що її слід здійснювати з одночасним урахуванням і кримінально-правових, і криміналістичних ознак, тому що цей підхід забезпечує розробку класифікації, яка в подальшому може стати підґрунтям для окреслення перспектив розробки окремих криміналістичних методик розслідування. Обґрунтовано, що при визначенні класифікаційних критеріїв важливо враховувати закономірності кримінальної протиправної діяльності, адже саме тоді розроблена класифікація матиме вагоме практичне значення, а також забезпечить поділ кримінальних правопорушень на окремі диференційовані групи.

Визначено, що криміналістична класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади, можлива на підставі цілої низки класифікаційних критеріїв. До тих, що характеризуються вагомим криміналістичним значенням, на нашу думку, слід відносити: 1) спосіб втручання; 2) моменти формування злочинного умислу та його реалізації; 3) вид застосованого насильства; 4) форму зовнішнього вираження вчинених особою дій; 5) статус потерпілого, рід діяльності, посадове становище, відомчу (установчу) приналежність; 6) кількісний склад суб'єктів кримінального правопорушення; 7) особливості мотиваційних чинників, якими керувався підозрюваний (підозрювані). Указано, що певним криміналістичним значенням в контексті криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням ще наділені такі ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, як: стать, освіта, вік, наявність попереднього злочинного досвіду, рід і заняття діяльності, характер відносин із потерпілим, перебування в особливому фізіологічному стані (наприклад, у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння) тощо.

Ключові слова: криміналістична методика, криміналістична класифікація, кримінальне правопорушення, втручання у діяльність, представник органу державної влади, державний діяч, працівник правоохоронного органу, працівник виконавчої служби, суддя, член виборчої комісії.

Постановка проблеми. У сучасній доктрині кримінального права визначено підстави юридичної відповідальності за втручання в діяльність окремих категорій представників органу державної влади. Кримінально-правовій охороні піддано діяльність таких суб'єктів: 1) працівників правоохоронних органів та державної виконавчої служби (ст. 343 КК України); 2) державних діячів, вичерпний перелік яких надано законодавцем у диспозиції ч. 1 ст. 344 КК України; 3) суддів (ст. 376 КК України), 4) членів виборчої комісії, комісії з референдуму (ч. 4 ст. 157 КК України). Також криміналізоване втручання в діяльність судових експертів, приватних виконавців, захисника та представника особи, які не є представниками органів державної влади, однак

також виконують важливі функції, пов'язані із забезпеченням об'єктивного та справедливого правосуддя, захисту прав і законних інтересів учасників суспільних відносин тощо.

Такий підхід законодавця щодо надання законній діяльності окреслених суб'єктів статусу кримінально-правової охорони зумовлений розумінням того, що особи, залучені до реалізації функцій держави, заслуговують на засвідчення високого авторитету в суспільстві. Адже, по-перше, вони провадять ті види діяльності, які пов'язані з реалізацією державних функцій, по-друге, окреслена діяльність є складною, вимагає належної професійної підготовки, що передбачає постійну роботу над підвищенням рівня компетенції, психологічної та подекуди фізичної підготовки. Крім цього, окреслена категорія осіб часто перебуває в зоні підвищеної уваги антисоціальних елементів саме у зв'язку із родом своєї діяльності. Також під час виконання своїх функціональних обов'язків вони вимушені не рахуватися з особистим часом тощо. Водночас не можна оминати увагою і той факт, що вирішення покладених на них завдань, із дотриманням засад законності, верховенства права, дотримання прав і свобод громадян тощо, неможливе без реалізації належних гарантій професійної діяльності представників органів державної влади. Саме тому, на нашу думку, принцип відповідальності за втручання у діяльність цих учасників суспільних відносин має визначатися, як одна з таких гарантій.

Поширеність у правозастосовній практиці фактів втручання у діяльність представників органів державної влади вимагає теоретичної розробки різних аспектів їх досудового розслідування. У дискурсі криміналістичного знання, важливо розробити теоретичні основи методики розслідування цих кримінальних правопорушень. Сприяє реалізації цього завдання застосування різноманітних підходів, основними серед яких є: системний і ситуаційний. Саме вони здатні забезпечити комплексне вивчення конкретного явища, а також це ж явище, але з урахуванням низки чинників, що чинять на нього вплив у певний проміжок часу.

Кримінальні правопорушення навіть однієї групи є багатоманітними за низкою криміналістично значущих ознак. За певних умов такі ознаки можуть набувати принципового значення, а отже, стають визначальними під час розроблення практичних рекомендацій щодо організації розслідування та його планування. За інших умов такі ознаки можуть втрачати своє вагоме значення, однак це не виключає того, що превалюватимуть інші. З огляду на такі особливості, під час вивчення механізму кримінально протиправної діяльності, його закономірностей у криміналістиці прийнято проводити криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень окремих груп. Сформовані класифікації стають основою для подальшої розробки методик розслідування кримінальних правопорушень, виокремлених на підставі кримінально-правових і криміналістичних ознак. З урахуванням вагомості значення криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, у межах цього дослідження нами заплановано реалізувати метод класифікації в контексті кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У правничій науці проблематику втручання у діяльність представників органів державної влади досліджують у різних аспектах. Притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення втручання у діяльність державних діячів, працівників правоохоронних органів, працівників державної виконавчої служби, суддів та ін., ґрунтовно розроблювали у своїх роботах Є. М. Блажівський [1], А. В. Боровик [2], С. М. Гусаров [3], І. М. Залялова [4], О. О. Кирбят'єв [5], А. Г. Мартіросян [6], Л. М. Палюх [7], Є. В. Пилипенко [8], Ю. П. Степанова [9], А. О. Цховребов [10] та інші. Здебільшого автори приділяли увагу

питанням соціальної обумовленості криміналізації цих діянь, особливостям кримінально-правової характеристики цих кримінальних правопорушень, проблематиці запобігання цим кримінальним правопорушенням.

Окремі аспекти розслідування цієї групи кримінальних правопорушень, а також структурні елементи криміналістичної методики розслідування втручання у діяльність представників органів державної влади розкрито в роботі В. О. Гусевої [11]. Важливо, що вченою досліджено окремі аспекти розслідування втручання у діяльність у рамках розкриття особливостей такої групи кримінальних правопорушень, як перешкоджання діяльності працівників правоохоронних органів. С. О. Книженко зосередила увагу на дослідженні елементів криміналістичної характеристики злочинів, які вчиняються шляхом незаконного втручання в діяльність судових органів або мають на меті здійснення протиправного впливу на учасників судочинства [12].

Особливості криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, її значення розкрили у своїх наукових працях такі українські вчені, як А. Ф. Волобуєв, В. А. Журавель, В. В. Коваленко, В. О. Коновалова, Р. Л. Степанюк, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітько та ін. Наразі у своїх наукових розвідках науковці приділяють увагу питанням криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, які є менш дослідженими, порівняно з тими, питома вага яких є превалуючою в облікованій кількості злочинів у кримінальних проступків, але також залишаються актуальними для визначення ефективних методів протидії. Зокрема, Ю. Б. Комаринська приділила увагу актуальним наразі кримінальним правопорушенням, пов'язаним із домашнім насильством [13]. А. П. Запотоцький та В. І. Бойко-Джумеля займалися класифікацією кримінальних правопорушень у сфері будівництва та його інвестування [14; 15] тощо.

Слід зауважити, що попри плідну роботу українських науковців в царині криміналістичної науки, поза увагою досі залишається криміналістична класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади. Допоки в теорії криміналістичної науки увага приділялася лише криміналістичній класифікації злочинів, учинених стосовно працівників поліції у зв'язку із виконанням ними службових обов'язків [16]. З огляду на це вважаємо, що такий напрям діяльності є актуальним, адже в сучасних умовах, а також у період післявоєнної відбудови, актуальними питаннями залишаються проблеми захисту осіб, котрі виконують функції держави, а також питання забезпечення їх законної діяльності.

Формулювання цілей. Мету статті сформульовано як розроблення криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням у діяльність представників органів державної влади.

Виклад основного матеріалу. Група кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням, охоплює ті злочини та кримінальні проступки, що криміналізують діяння, які за характером є:

- 1) втручанням у діяльність (рідше – втручанням у здійснення повноважень);
- 2) незаконним впливом;

3) перешкоджанням діяльності. Таким чином, при визначенні способу, до якого вдаються підозрювані, законодавцем вжито різні дефініції. Водночас слід зауважити, що на нашу думку, ці термінологічні конструкції вказують на різні іманентні ознаки таких діянь. З етимологічної точки зору, втручатися означає «самочинно займатися чиймись справами, встрявати в чий-небудь стосунки тощо» [17], а перешкоджати – «бути перепорою для чого-небудь, створювати завади, заважати, забороняти кому-, чому-небудь» [17]. З огляду на наведені значення, вважаємо за потрібне зауважити, що якщо втручання має своїм основним значенням, певну активну вольову дію, котра

при цьому вказує на характер скоюваних особою дій, то перешкоджати – на цілеспрямованість такої дії, напрями реалізації таких дій. «Впливати» – означає «діяти певним чином на кого-, що-небудь» [17]. Щодо конкретних дій, до яких можуть вдаватися особи з антисоціальною поведінкою, то такого опису законодавцем не наведено, а отже, вони не мають принципового значення або особливої важливості для кваліфікації, за винятком тих, котрі визначені як кваліфікуючі обставини. Це підтверджується і позиціями органів судової влади.

Наприклад, у Постанові Верховного суду України «Про незалежність судової влади» вказано, що під «втручанням у діяльність судових органів слід розуміти вплив на суддю у будь-якій формі (прохання, вимога, вказівка, погроза, підкуп, насильство, критика судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення. При цьому не має значення, за допомогою яких засобів, на якій стадії процесу та в діяльність суду якої інстанції здійснюється втручання» [18]. Також Постановою Пленуму ВС України «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів» визначено, що втручання може полягати «в умовлянні, шантажуванні потерпілого, погрозі відмовити у наданні законних благ, а також у будь-якій іншій формі впливу» [19]. Отже, дії, пов'язані зі втручанням можуть бути реалізовані шляхом провадження цілої низки різноманітних дій. Очевидно, що вони обираються особою, залежно від ситуації, що сформувалася, статусу особи, наявних знарядь і засобів, подекуди з урахуванням психологічної характеристики особи стосовно якої їх буде реалізовано тощо. Разом із цим не можна оминати увагою той факт, що у судовій практиці не знаходить відображення вся та низка дій, про яку вказано Верховним Судом Нетиповим є вчинення умовлянь, прохань. Висловлені вимоги, що вказують на характер втручання, як правило, є ультимативними, подекуди із вживання нецензурної лайки тощо. На підставі узагальнення слідчої та судової практики доходимо висновку, що типовими діями, до реалізації яких вдаються обвинувачені, є:

- 1) здійснення впливу шляхом усного висловлення незаконних вимог вчинити певну дію або утриматися від її вчинення;
- 2) провадження незаконного впливу шляхом застосування фізичного насильства, що спричинило тілесні ушкодження або не пов'язане із завданням фізичної шкоди;
- 3) здійснення впливу шляхом висловлення погроз, котрі мають на меті позбавлення матеріальних благ тощо;
- 4) втручання у діяльність, шляхом реалізації дій фізичного характеру, що перешкоджають виконання представниками влади їх службових обов'язків.

Ще одним визначальним елементом для групи цих кримінальних правопорушень, котрий дозволяє їх вирізнити з-поміж інших, є група потерпілих. З огляду на те, що нами обрано як предмет дослідження саме представників органів державної влади (уособлену виконавчою, законодавчою та судовою), вважаємо, що їх група представлена кримінальними правопорушеннями, передбаченими:

- ч. 4 ст. 157 Кримінального кодексу України «Незаконне втручання службової особи у діяльність виборчої комісії, комісії з референдуму або члена виборчої комісії, комісії з референдуму з використанням службового становища з метою впливу на їхні дії чи рішення»;

- ст. 343 Кримінального кодексу України «Втручання у діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця»;

- ст. 344 Кримінального кодексу України «Втручання у діяльність державного діяча»;
- ст. 376 Кримінального кодексу України «Втручання в діяльність судових органів».

На підставі викладеного доходимо висновку, що перераховані особливості є криміналістично значущими, а тому можуть бути покладені в основу криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади.

Отже, за способом скоєння втручання у діяльність представників органів державної влади доцільно класифікувати досліджувані нами кримінальні правопорушення на:

- скоєні шляхом реалізації активних фізичних дій (42%);
- реалізовані шляхом утримання від учинення активних дій, про вчинення яких законно вимагав представник влади (31%);
- вчинені завдяки реалізації інтелектуальних дій (27%).

За моментом формування злочинного умислу та його реалізації:

- заздалегідь заплановане втручання, що пов'язане з реалізацією низки підготовчих дій;
- втручання вчинене без попередньої підготовки і пов'язане з реалізацією раптово виниклого умислу;
- втручання, що пов'язане з реалізацією комплексу підготовчих дій, безпосереднім скоєнням незаконного впливу, приховуванням факту кримінального правопорушення.

На підставі наявності та характеру насильства, застосованого під час вчинення втручання у діяльність, кримінальні правопорушення досліджуваної нами групи можуть бути поділені на:

- пов'язані із застосуванням фізичного насильства та/або заподіянням тілесних ушкоджень (як правило є підставою для кваліфікації дій особи за сукупністю кримінальних правопорушень);
- пов'язані із застосуванням фізичного та психологічного насильства;
- пов'язані із застосуванням психологічного насильства;
- пов'язані із застосуванням економічного насильства (наприклад, погрозами позбавлення певних благ);
- не пов'язані із застосуванням насильства, однак усе одно мають характер незаконного впливу, котрий мав на меті перешкодити здійсненню професійної діяльності.

За формою зовнішнього вираження скоюваних особою дій втручання доцільно класифікувати на:

- фізичне, тобто яке пов'язане зі скоєнням активних дій, наслідком реалізації яких є зміна матеріальної обстановки на місці події;
- усне;
- письмове;
- із застосуванням терміналів мобільного зв'язку, з використанням можливостей мережі Інтернет тощо.

Залежно від особливостей статусу потерпілого втручання може вчинятися стосовно:

- службової особи, яка займає особливо відповідальне становище;
- службової особи, яка займає відповідальне становище;
- посадової особи юридичної особи публічного права.

Залежно від характеру і напряму діяльності органу, службовою особою або працівником якої є потерпілий:

- втручання у діяльність представників органів виконавчої влади;
- втручання у діяльність представників органу законодавчої влади;

- втручання у діяльність органів судової влади.

Залежно від особливостей обстановки втручання у діяльність може здійснюватися:

- під час безпосереднього виконання представниками влади своїх службових повноважень;

- поза робочим часом потерпілих.

Окрім цього, набувати вагомого криміналістичного значення під час класифікації втручання у діяльність представників органів державної влади можуть також і чинники, які визначають деякі особливості обстановки. Серед них, зокрема:

- скоєння кримінального правопорушення під час переслідування підозрюваного;

- здійснення втручання під час проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій;

- вчинення втручання під час виконання судового рішення;

- скоєння кримінального правопорушення під час проведення виконавчих дій;

- здійснення незаконного впливу під час судового розгляду тощо.

За спрямованістю умислу втручання у діяльність представників влади може бути класифіковане на:

- те, що спрямоване на прийняття незаконних рішень, зокрема і неправосудних рішень;

- пов'язане з примушуванням до зловживання своїми повноваженнями, їх перевищення;

- те, що має на меті перешкодити виконанню службових обов'язків потерпілим;

- пов'язане з унеможливленням затримання, притягнення до відповідальності, запобіганню кримінальному правопорушенню;

- спрямоване на унеможливлення реалізації виборчого права.

За характером втручання може бути:

- відкритим;

- завуальованим.

Залежно від наслідків, настання яких зумовлене кримінальним правопорушенням, втручання в діяльність слід класифікувати не те, що:

- унеможливило запобіганню кримінального правопорушення;

- зумовило неправомірне притягнення особи до юридичної відповідальності;

- мало на меті приховати факт скоєння кримінального правопорушення;

- спричинило обмеження громадянських, політичних, економічних і соціальних прав громадян або інше посягання на них тощо.

Залежно від відомчої приналежності особи, яка здійснює втручання та її місцезнаходження в системі юридичних осіб публічного права, слід розрізняти такі види втручання:

- зовнішнє;

- внутрішнє.

Залежно від об'єкту втручання та його місцезнаходження в системі суспільних відносин втручання в діяльність представників органів державної влади можна класифікувати на:

- безпосереднє (скоюється саме стосовно потерпілих);

- опосередковане (чиниться на близьких осіб потерпілих, інколи підлеглих).

За кількісним складом суб'єктів кримінального правопорушення:

- учинені одноосібно;

- скоєні групою осіб.

За особливостями мотиваційних чинників обвинувачених, втручання може бути:

- скоєне в особистих цілях;

- вчинене на замовлення;
- реалізоване в інтересах третіх осіб.

Також зауважимо, що досліджувані нами кримінальні правопорушення можуть бути класифіковані за такими ознаками суб'єкта кримінального правопорушення, як: стать, освіта, вік, наявність попереднього злочинного досвіду, рід і заняття діяльності, характер відносин із потерпілим, перебування в особливому фізіологічному стані (наприклад, у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння).

Певним криміналістичним значенням можуть бути наділені й такі чинники, як час і місце скоєння втручання. Очевидно, що втручання вчинене за відсутності свідків або таке, що охарактеризоване умовами неочевидності, буде більш складно доказувати, оскільки вимагатиме застосування нетипових підходів до збирання доказів. Також матиме значення як для кваліфікації, так і організації розслідування втручання, а отже, і для криміналістичної класифікації такі обставини, як скоєння втручання у співучасті, у сукупності з іншими кримінальними правопорушеннями, кримінально-протиправний результат, застосовані засоби та знаряддя, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення тощо.

Висновки. Криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень завжди слід здійснювати з одночасним урахуванням кримінально-правових і криміналістичних ознак. Такий підхід забезпечує розробку класифікації, яка в подальшому стане підґрунтям для визначення перспектив розробки окремих криміналістичних методик розслідування. При визначенні класифікаційних критеріїв важливо враховувати закономірності кримінальної протиправної діяльності, адже саме тоді розроблена класифікація матиме вагоме практичне значення, а також забезпечить поділ кримінальних правопорушень на окремі диференційовані групи.

Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади можлива на підставі цілої низки класифікаційних критеріїв. До тих, що характеризуються вагомим криміналістичним значенням, на нашу думку, слід відносити: 1) спосіб втручання; 2) моменти формування злочинного умислу та його реалізації; 3) вид застосованого насильства; 4) форму зовнішнього вираження вчинених особою дій; 5) статус потерпілого, рід діяльності, посадови становище, відомчу (установчу) приналежність; 6) кількісний склад суб'єктів кримінального правопорушення; 7) особливості мотиваційних чинників, якими керувався підозрюваний (підозрювані).

Певним криміналістичним значенням у контексті криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із втручанням ще наділені такі ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, як: стать, освіта, вік, наявність попереднього злочинного досвіду, рід і заняття діяльності, характер відносин із потерпілим, перебування в особливому фізіологічному стані (наприклад, у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння) тощо. За певних умов криміналістичним значенням наділені і такі чинники, як час та місце скоєння втручання, особливості обстановки, в якій вчинене втручання, характер зв'язків між співучасниками кримінального правопорушення, отриманий кримінально-протиправний результат, застосовані засоби та знаряддя, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення тощо.

Перспективи подальших наукових розвідок мають визначатися з урахуванням тих складнощів, що виникають у правозастосовній діяльності щодо розслідування та судового розгляду втручання в діяльність представників органів державної влади. Це насамперед тактичні особливості проведення допиту, визначення специфіки використання спеціальних знань на етапі досудового розслідування тощо.

Використані джерела:

1. Блажівський Є. М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність за кримінальним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2010. 22 с.
2. Боровик А. В. Мета та мотиви посягань на представників влади. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34 (73) № 2. С. 124-130. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/20>
3. Гусаров С. М. Кримінально-правовий захист працівників правоохоронних органів та перспективи вдосконалення. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3 (11). С. 34-43.
4. Залялова І. М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Донецьк, 2007. 18 с.
5. Кирбят'єв О. О. Кримінально-правова охорона професійної діяльності працівників правоохоронних органів : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2021. 446 с.
6. Мартіросян А. Г. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність осіб, які здійснюють правосуддя: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2011. 17 с.
7. Палюх Л. М. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти правосуддя: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2021. 42 с.
8. Пилипенко Є. В. Перешкоджання діяльності у кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Северодонецьк, 2018. 228 с.
9. Степанова Ю. П. Кримінально-правовий захист військовослужбовців та працівників ДПСУ від протиправних посягань, вчинених у зв'язку з їх службовою діяльністю. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2023. № 1 (19). С. 182-201.
10. Цховребов А. О. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Дніпро, 2017. 226 с.
11. Гусева В. О. Теоретичні основи методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2021. 41 с.
12. Книженко С. О. Криміналістична характеристика злочинів, що вчиняються шляхом незаконного втручання в діяльність судових органів або протиправного впливу на учасників судочинства. *Право і суспільство*. 2016. № 2. Ч. 1. С. 196-200.
13. Комаринська Ю. Б. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 4. С. 170-175. URL : <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.25>.
14. Запотоцький А. П. Криміналістична класифікація злочинів у сфері будівництва. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 32-43. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2016_1_5. 17.
15. Бойко-Джумеля В. І. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень у сфері інвестування будівництва. *Юридичний бюлетень*. 2021. Вип. 23. С. 232- 237. URL : <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.23.30>.
16. Білічак О. А., Макаров А. І. Криміналістична класифікація злочинів, вчинених щодо працівників поліції у зв'язку із виконанням службових обов'язків як складова методики розслідування. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 2 (68). С. 237-242.
17. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР, Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970-1980. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 05.08.2024).
18. Про незалежність судової влади: Постанова Верховного суду України від 13.06.2007 № 8. *Верховна Рада України*: офіційний веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07> (дата звернення: 16.08.2024).
19. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: Постанова Пленуму Верховного суду України від 26.06.1992 № 8. *Верховна Рада України*: офіційний веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92#Text> (дата звернення: 16.08.2024).

References:

1. Blazhivskiy, Ye. M. (2010). Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist za kryminalnym pravom Ukrainy. *Extended abstract of candidate`s thesis*. Lviv. [in Ukrainian].
2. Borovyk, A. V. (2023). Meta ta motyvy posiahan na predstavnykiv vlady. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Yurydychni nauky – Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky*

University, series «Juridical Sciences», vol. 34 (73), iss. 2, 124-130. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/20>. [in Ukrainian].

3. Husarov, S. M. (2015). Kryminalno-pravovyi zakhyst pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv ta perspektyvy vdoskonalennia. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy – Bulletin Of Criminological association Of Ukraine*, 3 (11), 34–43. [in Ukrainian].

4. Zaliialova, I. M. (2007). Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu. *Extended abstract of candidate`s thesis*. Donetsk. [in Ukrainian].

5. Kyrbiatiev, O. O. (2021). Kryminalno-pravova okhorona profesiinoi diialnosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv. *Doctor`s thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].

6. Martirosian, A. H. (2011). Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist osib, yaki zdiisniuut pravosuddia. *Extended abstract of candidate`s thesis*. [in Ukrainian].

7. Paliukh, L. M. (2021). Kryminalna vidpovidalnist za kryminalni pravoporushennia proty pravosuddia. *Extended abstract of candidate`s thesis*. Lviv. [in Ukrainian].

8. Pylypenko, Ye. V. (2018). Pereshkodzhannia diialnosti u kryminalnomu pravi Ukrainy. *Candidate`s thesis*. Sievierodonetsk. [in Ukrainian].

9. Stepanova, Yu. P. (2023). Kryminalno-pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtsiv ta pratsivnykiv DPSU vid protypravnykh posiahan, vchynenykh u zviazku z yikh sluzhbovoiu diialnistiu. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy – Herald of the Association of Criminal Law of Ukraine*, 1 (19), 182-201. [in Ukrainian].

10. Tskhovrebov, A. O. (2017). Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu. *Candidate`s thesis*. Dnipro. [in Ukrainian].

11. Husieva, V. O. (2021). Teoretychni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv proty avtorytetu orhaniv derzhavnoi vlady u sferi pravookhoronnoi diialnosti. *Extended abstract of Doctor`s thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].

12. Knyzhenko, S. O. (2016). Kryminalistychna kharakterystyka zlochyniv, shcho vchyniautsia shliakhom nezakonnoho vtruchannia v diialnist sudovykh orhaniv abo protypravnoho vplyvu na uchasykiv sudochynstva. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, vol. 2, iss. 1, 196-200. [in Ukrainian].

13. Komarynska, Yu. B. (2022). Kryminalistychna klasyfikatsiia kryminalnykh pravoporushen, pov'iazanykh iz domashnim nasylstvom. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 4, 170-175. URL : <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.25>. [in Ukrainian].

14. Zapototskyi, A. P. (2016). Kryminalistychna klasyfikatsiia zlochyniv u sferi budivnytstva. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 1, 32-43. [in Ukrainian].

15. Boiko-Dzhumelia, V. I. (2021). Kryminalistychna klasyfikatsiia kryminalnykh pravoporushen u sferi investuvannia budivnytstva. *Yurydychnyi biuletyn – Law Bulletin*, 23, 232-237. URL : <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.23.30>. [in Ukrainian].

16. Bilichak, O. A., Makarov, A. I. (2020). Kryminalistychna klasyfikatsiia zlochyniv, vchynenykh shchodo pratsivnykiv politsii u zviazku iz vykonanniam sluzhbovykh oboviazkiv yak skladova metodyky rozsliduvannia. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo – State and regions. Series: Law*, 2 (68), 237-242. [in Ukrainian].

17. Slovnnyk ukrainskoi movy: v 11 tt. / AN URSSR, Instytut movoznavstva; za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka (1970–1980). (N. d.) N. p. URL: <https://sum.in.ua/> [in Ukrainian].

18. Verkhovnyi sud Ukrainy. Pro nezalezhnist sudovoi vlady: Postanova vid № 8 (2007). *BD «Zakonodavstvo Ukrainy». VR Ukrainy. Database - "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>. [in Ukrainian].

19. Verkhovnyi sud Ukrainy. Pro zastosuvannia sudamy zakonodavstva, shcho peredbachaie vidpovidalnist za posiahanntia na zhyttia, zdorovia, hidnist ta vlasnist suddiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv: Postanova Plenumu Verkhovnoho sudu Ukrainy № 8 (1992). *BD «Zakonodavstvo Ukrainy». VR Ukrainy. Database - "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 09.09.2024

Husieva V., Doctor of Legal sciences, Professor, Head of the Department of Criminalistics and Forensic Expertise of the Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)

Попов В., Candidate of Law, Doctoral student at the National Scientific Center "Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute" Ministry Justice of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

CRIMINAL CLASSIFICATION OF CRIMINAL OFFENSES RELATED TO INTERFERENCE IN THE ACTIVITIES REPRESENTATIVES STATE AUTHORITIES

The article reflects the authors' criminological classification of criminal offenses related to interference in the activities of representatives of state authorities. It is argued that it should be carried out with simultaneous consideration of both criminal-legal and forensic features because this approach ensures the development of a classification, which in the future can become the basis for determining the prospects for the development of individual forensic methods of investigation. It is substantiated that when selecting the classification criteria, it is important to consider the patterns of criminal illegal activity, because it is then that the developed classification will have a significant practical value, and will also ensure the division of criminal offenses into separate differentiated groups.

It was determined that the forensic classification of criminal offenses related to interference in the activities of representatives of state authorities is possible based on some classification criteria. In our opinion, the following should be attributed to those characterized by significant forensic significance: 1) the method of intervention; 2) moments of formation of criminal intent and its implementation; 3) the type of violence used; 4) the form of external expression of actions committed by a person; 5) status of the victim, type of activity, position, departmental (establishment) affiliation; 6) the quantitative composition of the subjects of the criminal offense; 7) peculiarities of the motivational factors that guided the suspect (suspects). It is indicated that such characteristics of the subject of the criminal offense as gender, education, age, presence of previous criminal experience, gender and occupation, and nature of relations with the victim are also given a certain forensic significance in the context of the forensic classification of criminal offenses related to interference, staying in a special physiological state (for example, in a state of alcohol or drug intoxication), etc.

Keywords: forensic method, forensic classification, criminal offense, interference in activities, representative of the state authority, statesman, law enforcement officer, executive service officer, judge, member of the election commission.